Nᴿᴿ 102

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 25 Sierpnia v. s. 1822 roku.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

St. Petersburg, dnia 12 sierpnia.
(z Ruskiego Inwalida)

Nayłaskawiey mianowani kawalerami: orderu ś. *Włodzimierza* 3ciey klassy, witebski Wice-gubernator Radca Stanu *Mohuczyy*. Tegoż orderu 4tey klassy: Radcy Mohilewskiey Izby Skarbowey: Radca kollegialny *Kruze* i Radca tytularny *Botwinko*; teyże Izby Skarbowey podskarbi gubernialny Radca kollegialny *Stosz*, Inspektor Mohilewskiey Uprawy medyczney Radca dworu *Szmit*; Newelski Marszałek powiatowy *Szyszko* i architek 8mey klassy *Tkaczew*. Ozdobieni brylantowemi znakami orderu ś. *Anny 2giey klassy*: Radcy Rządu gubernialnego witebskiego: Radca kollegialny *Kudriaszew* i marszałek powiatu wielizkiego *Alexiejanow*. Mianowani kawalerami tegoż orderu i klassy *bez brylantowanych ozdob*: Orłowski Wice-gubernator, Radca kollegialny i kamerjunker *Chrapowicki*; zostający w departamencie robot górniczych i solnych Radca kollegialny *Kalitin*; Marszałek babinowicki Radca dworu *Szulc*, i witebski Strapczy gubernialny spraw skarbowych Radca tytularny *Tichoy*. Tegoż orderu *3ciey klassy*: Radca mohilewskiego Rządu gubernialnego, radca tytularny *Klimowicz*; Radca witebskiey Izby skarbowey *Leksa*; były assesor witebskiego Sądu Głównego 1go Departamentu *Baralski*; Dyneburski Ziemski Sprawnik *Gizbert*; Radcy tytularni i częściowi Przystawy policyi witebskiey *Kurbacki* i mohilewskiey *Oposzko*; zostający w kancellaryi Jego Królewskiey Wysokości Xiążęcia *Alexandra* Wirtemberskiego Radca tytularny *Butowin* i Sekretarze kollegialni *Szercer* i *Jaroszewicz*; Architek *Pawłow*, i pełniący obowiązki Inspektora Cegielni Radca kollegialny *Czepielew*.

Sankt Petersburg, dnia 14 sierpnia.
(z Ruskiego Inwalida)

Przez Naywyższy Reskrypt Jego Cesarskiey Mości z dnia 1 sierpnia, Rzeczywisty radca stanu *Karniejew*, w nagrodę gorliwey i odznaczającey się służby przez czas sprawowania urzędu prezydenta Komitetu ustanowionego w *Moskwie*, dla opatrzenia woysk suknem, które zwróciły na się szczególnieyszą uwagę i łaskę Monarszą, mianowany kawalerem orderu ś. *Włodzimierza* 2giey klassy wielkiego krzyża.

Sankt-Petersburg, dnia 15 sierpnia.
(z Ruskiego Inwalida)

Przez Reskrypt Naywyższy z dnia 2 sierpnia, Radca kollegialny *Oszmetkow*, w nagrodę gorliwey służby i podjętych trudow w sprawowaniu obowiązkow Głównego Dozorcy robot i materyałow budowli, wykonywanych pod rozrządzeniem Kommissyi Budowniczey osobney przy Gabinecie Jego Cesarskiey Mości, udarowany brylantowaną ozdobą orderu ś. *Anny* 2giey klassy.

Nayłaskawiey mianowani kawalerami: orderu ś. *Włodzimierza* 3ciey klassy: bokowy Adjutant Jego Cesarskiey Mości leib-gwardyi pułku preobrażeńskiego półkownik *Stremouchow*; udarowany brylantowanemi znakami orderu ś. *Anny* 2giey klassy: Dyrektor zakładu mechanicznego przy Głównym Sztabie Jego Cesarskiey Mości, Radca kollegialny *Reisig*: kawalerami tegoż orderu i klassy bez brylantow: zostający przy Ministrze Skarbu dla szczególnych poleceń Radca Stanu *Burnaszew*. Tegoż orderu 3ciey klassy: znaydujący się przy Kommissyi drukowania Dyplomatow Państwa sekretarz gubernialny *Kałaydowicz*, obwodu białostockiego powiatu drohiczyńskiego Ziemski Sprawnik Radca tytularny *Noiński*; oraz półkow leib-gwardyi, ułańskiego rotmistrz *Zuykow* i pawłowskiego kapitan *Bykow*.

Sankt Petersburg dnia 15 sierpnia.
(z Gazety Sankt-petersburskiey.)

Urzędnicy zostający pod wiedzą Carskosielskiego Liceum, za gorliwą służbę, Nayłaskawiey mianowani: Inspektor szlachetney pensyi cesarskiey Radca kollegialny Teodor *Numers* Radcą Stanu; professorowie Liceum rangi 7mey klassy: Baron Jerzy *Wrangel*, Jakub *Karcow*, i Jan *Kaydanow*, Radcami kollegialnymi, oraz professor-adjunkt 8mey klassy Jan *Tillo* Radcą Dworu.

W *Jelcu*, mieście gubernii orłowskiey, uroczysty obchod imienin Nayjaśnieyszey Cesarzowey Jeymości Maryi Fedorowny, oznaczony został składką 1584 rubli na wybudowanie wygodnego zamku turemnego w tem mieście, nadto otworzono zapisy dalszych ofiar dobrowolnych na tenże cel.

W *Orle*, za staraniem Komitetu Towarzystwa Opieki więzień, urządzony został szpital dla chorych aresztantow w budowach zamku turemnego. Wice prezydent tegoż Towarzystwa Biskup Orłowski *Gabryel* z duchowieństwem, w obecności Gubernatora Cywilnego, licznie zgromadzonych urzędników i obywateli, poświęcił izby na ten cel przeznaczone, w liczbie 6; jeden członek darował bieliznę i odzież na 24ch chorych więźniów. Obchod ten odbył się d. 2 lipca. Dnia zaś 9 tegoż miesiąca poświęcone zostały pokoje, wystawione z ofiar członków damskiego Komitetu, do których przeniesiono kobiety w więzieniu za przestępstwa utrzymywane, które też opatrzone zostały odzieniem i obówiem. W tymże dniu odebrali pieniężną nagrodę aresztanci na którą zasłużyli pracą swoją przez czas zostawania swego w turemnym zamku; innych zaś, po zapadłym wyroku sądowym, wolnością udarowano.

W *Kiachcie* w przeciągu miesiąca maja wyszło za granicę towarów rossyyskich i przechodowego sukna pruskiego na 1,002,635 r. 96¼ kop.

ANGLIA.

Londyn, dnia 13 sierpnia.
(z Gazety Warszawskiey)

Król Jmć wsiadł d. 10 b. m. na okręt w *Grenwich* i popłynął do Szkocyi. Jest już wiadomość, iż eskadra królewska minęła *Yarmouth*.

Uważają, iż gdy w roku zeszłym Monarcha wyjeżdżał do Irlandyi, umarła Królowa, teraz zaś gdy Król wyjechał do Szkocyi, zakończył życie Margrabia *Londonderry* (Lor. *Castlereagh*) znakomity minister.

W *Gibraltarze* zawiązuje się towarzystwo dla rozkrzewienia wiary chrześcijańskiey między tamecznymi żołnierzami. Prezesem jego będzie Hrabia *Chatham*.

Donoszą z *Limerick* (w Irlandyi) iż d. 3 b. m. stracono tam 4 ludzi, którzy d. 27 lipca zamordowali Pana *Huskins* w *Burne*, a przeciwko którym świadczył znany kapitan *Rock*. Zapierali się zbrodni aż do ostatniey chwili życia. *Rock* nazywał się wtedy *Patrik Dellane*, pomagał do zabóystwa, a teraz stał się donosicielem.

Gazety tuteysze ubolewają nad nieprzyzwoitym przerwaniem gry aktorom angielskim na teatrze w *Paryżu*. Donoszą, iż pewney aktorce rzucono pieniądz miedziany w twarz, tak, iż ze strachu zemdlała; iż Pana *Martinville*, urzędnika publicznego, grubiańsko w loży znieważono; iż przez szyderstwo śpiewano pieśń życząc szczęśliwey podróży aktorom; iż wydawano okrzyki: *Precz z Anglikami, powieszać ich, lub potopić!* Słychać, iż wypadek ten skłoni rząd nasz do wezwania anglikow bawiących w *Paryżu* i Francyi, aby do oyczyzny swojey powrócili, przez co sam Paryż utraci dziennego dochodu 800,000 franków; znayduje się tam bowiem blizko 20,000 anglikow.

P. *Livingston* puścił się d. 6. b. m. balonem z *Dublinu*, stolicy Irlandyi, do Anglii, i, jak słychać, szczęśliwie odbył napowietrzną podróż. Przedsięwzięcie to wymaga wielkiey śmiałości, gdyż kanał Irlandzki jest nierównie szerszym, a niżeli ciaśnina morska między *Douvres* i *Calais*.

Dnia 18 lipca r. b. o godzinie 4tey po południu widziano w *Atholne*, w Irlandyi, czarną chmurę, którey koniec, dotykający się prawie ziemi, przy wolnym biegu, wyrwał kilka grubych drzew z korzeniami, i rzucił je o 100 stop i więcey od dawnieyszego mieysca; podniosł kilka stogow siana na powietrze, tak, iż nawet śladu niezostawił; zerwał dach z domu murowanego, właśnie jak kapelusz z głowy ludzkiey, i rozerwany na tysiąc kawałkow spuścił o półtorey mili na ziemię. Odmieniała ta chmura często swoję postać i kolor, raz była podobna do kręcącego się węgorza, drugi raz do cylindra; raz była czarna i ciemna, drugi raz miała błękitne światło, otoczone lekką mgłą.

Gdy Król wsiadł na okręt w *Greenvich*, podniosł do góry podróżną swą czapkę, i rzekł do tych, którzy go otaczali: *Niech Bóg błogosławi was wszystkich*. Orszak jego składa się tylko z 8 osob. Przepędzi 10 dni w *Edymburgu*, a powróciwszy uda się do *Brighton*, gdzie do końca tego roku zabawi. Monarcha nie jest zdrów zupełnie, i czuje mały ból podagryczny.

Gazety edymburskie przypominają Szkotom etykietę, jaką u dworu podczas bytności Króla zachować mają. I tak między innemi przepisują Damom, aby ogon ich sukień miał 5¼ łokci długości, który podczas zbliżania się damy do tronu, szambelan trzymać będzie. Odchodząc zaś powinna dama zręcznie nogami usunąć ogon, i nie odwracać twarzy od Monarchy, wreszcie powinny damy mieć w ręku wachlarz, a na głowie przynaymniey 9 piór i t. d.

Zmarły Margrabia Londonderry (Lord *Castlereagh*) nazywał się z początku *Stewart*. Pierwszy jego tytuł był Wice-Hrabia *Castlereagh*, póki po oycu nie odziedziczył tytułu Margrabiego *Londonderry*. Urodził się 18 czerwca 1769 w tym samym roku, co Xiążę *Wellington* i *Bonaparte*. Małżonka jego, z domu *Amalia Hobart*, jest naymłodszą córką Hrabiego *Buckinghamshire*. Nieszczęśliwa ta dama, cierpi kurcz w żołądku od czasu śmierci męża i słychać, iż dostała pomieszania zmysłow. Z trudnością oderwano ją od zwłok. Szczególnieyszym wypadkiem, umarł margrabia właśnie w rocznicę urodzin Króla Jmci i tego samego dnia kiedy przed rokiem wysiadł z Monarchą przy *Howth* w Irlandyi. Dnia 10 b. m. powiedział w obecności lekarza i kilku osob: *Muszę się uwolnić od interessow. Trudności urzędu mego są dla mnie zbyt wielkie; nie mogę ich dłużey znosić.* Słychać, iż przed rokiem, kiedy podobnie zapadł na zdrowiu, toż samo powiedział. Ostatnie zaś wyrzekł słowa: *To zanadto, zwikłane zatrudnienia pokonywają mię.* Dnia 11 b. m. wieczorem nie chciał pozwolić, aby mu pościel przesłano; oświadczył, iż mogłby się oziębić. Nazajutrz dnia 12 b. m. wstał o godzinie 7mey zrana, wypił herbatę, jadł przytém. Uważał lekarz znaczne pomieszanie i melancholią chorego: jakoż on wysławszy służącego z pokoju po lekarza *Bankhead*, przerznął sobie scyzorykiem żyłę pulsową w szyi, i skonał na ręku wspomnionego lekarza. Uczyniono wszystkie przysposobienia, do wyjazdu jego do Francyi, d. 15 b. m.; statek parowy stał w pogotowiu w *Douvres*. Żona miała mu towarzyszyć i d. 13 b. m. miał dadź dla przyjacioł swych obiad na pożegnanie.

Jedno z pism publicznych czyni uwagę nad zgonem Margrabiego *Londonderry*, iż się dziwić wypada, że lekarz dopiero po śmierci jego postrzegł przerźnięcie żyły pulsowey w szyi, kiedy po takiém samobóystwie, krew obficie płynąca, całe ciało oblaćby musiała. Zdaje się więc, iż innym sposobem śmierć nastąpiła.

Xiążę *Sapieha* (pisze gazeta berlińska) ma weyść w związki małżeńskie z Panną *Paten-Bold*, mającą przeszło 20,000 funtow szterlingow (800,000 zł. pol.) rocznego dochodu.

W pewney okolicy południowey Irlandyi pokazują się znowu ślady zdrożności, które tam przez całą zimę panowały, i które przez ukaranie i głód nie zostały uśmierzone, lecz tylko przerwane. Gazeta wychodząca w *Cork* donosi pod d. 6 b. m., iż na drzwiach kościelnych niedaleko *Brandon*, przylepiono trzy kartki z podpisem jenerała *Rock*, zakazujące pod surową karą płacenia padatku i dziesięciny.

W Irlandyi stracono 6 ludzi zato, iż pewnego człowieka chcieli żywcem upiec. Co za dzikość!

W okolicach *Liverpool* znayduje się koń, który ma 63 lata, i będąc zupełnie zdrowym, używany jest do przewozu na kanale *Mersey*.

W roku 1664 d. 5 grudnia wywrócił się statek z 81 podróżnymi na rzece *Meney* czyli ciaśninie morskiey między *Wales* i *Anglesea*, gdzie teraz most postawiono. Wszyscy utonęli oprócz jednego, który się nazywał *Hugh Williams*. Tegoż dnia roku 1785 wywrócił się w témże mieyscu drugi statek z 60 ludźmi. Wszyscy podobnież utonęli, jeden tylko, nazywający się także *Hugh Williams* uratował życie. Nareszcie d. 5 sierpnia 1820 nastąpiło w témże mieyscu trzecie wywrócenie się statku z 25 ludźmi, i znowu 24 utonęło, a jeden tylko, nazwiskiem *Hugh Williams* ocalał.

Austrya.

Wiedeń, dnia 19 sierpnia.
(*z Gazety Warszawskiey*).

Feldmarszałek Porucznik Xiążę *Filip* Hesko-Homburski, ma bydź przywołany z *Neapolu* do tuteyszey stolicy, aby N. Cesarzowi Jmci Rossyyskiemu towarzyszył.

Dnia 6 b. m. odprawiła się tu wielka parada osady tuteyszey. Był na niey Xiążę *Kumberland* w towarzystwie Arcy-Xiążęcia *Maxymiliana* i Margrabiego *Sommariva*.

Okręty, które niedawno zawinęły z *Lewantu* do *Tryestu*, potwierdzają wiadomość o zdobyciu przez Greków twierdzy *Patras* i zamku *di Morea*. W *Patras* znaleźli Grecy 30 dział i ogromne magazyny. Słychać także, iż zdobyli szturmem oszańcowaną stolicę Tessalii *Laryssę*.

(z *Korr. Warsz.*) *Od granic austryackich d. 14 sierpnia.* Donoszą za rzecz pewną, że następny kongres nie będzie się odbywał w *Weronie* lecz w *Wiedniu*.

Prussy.

Berlin, dnia 24 sierpnia.
(*z Gazety Warszawskiey*).

Dwor tuteyszy włożył dziś na 8 dni żałobę z powodu śmierci Xiążęcia Wirtemberskiego *Eugeniusza Fryderyka*.

Hrabia *Bernsdorf*, Minister nasz Stanu i gabinetowy wyjechał do *Wiednia*.

Niedawno przejeżdżał tędy goniec Rossyyski, wysłany z *Hagi* do *Warszawy*. Przejeżdżał także Hrabia *Gabriac*, sekretarz poselstwa francuzkiego, wyprawiony gońcem z *Petersburga* do *Paryża*.

Francya.

(*z Gaz. Warsz.*) *Paryż, dnia 9 sierpnia.* Jenerał *Berton* odwołał się przeciwko wyrokowi sądu w *Poitiers* uznającemu go za oskarżonego, a to z powodu, iż dwóch sędziow niebyło ciągle obecnych. Sąd kassacyyny odrzucił odwołanie się jego.

Dnia 3 b. m. zgromadził się sąd wojenny w

Bajonnie, który ma wydać wyrok na byłego adjutanta *Maillard* i dwóch innych woyskowych, razem z nim uwięzionych.

Dnia 7 lipca uwięziono w *St. Amarin* niejakiego *Juliusza Jaussaud* i *Adolfa Fozel*, byłego woyskowego; obadwa za pasportami jechali z *Remiremont* do *Muhlhausen*. Pomimo wszelkich usiłowań, nie mogli dotąd odzyskać wolności.

Dnia 10. Vice-Hrabia *Chateaubriand* mianowany został pełnomocnikiem francuzkim na następujący kongres.

W sprawie toczącey się w *Kolmarze* z powodu spiskow w *Belfort*, ważne są oświadczenia porucznika *Croste*. Podług jego wyznania, dnia 28 grudnia wybuchnąć miała nowa rewolucya we Francyi; jenerał *Foy*, margrabia *Lafayette* i pewny jenerał dawney gwardyi mieli stanąć na czele rządu tymczasowego. Jenerałowi *Foy* przeznaczono ministeryum woyny. W jednymże dniu wybuchnąć miała rewolucya od *Strasburga* aż do *Marsylii*, o czém wszystkiém mówił mu niejakiś *Geometty*. Lecz tenże *Geometty*, który jest uwięziony, zaprzecza, aby miał cóś podobnego powiedzieć; utrzymuje owszem, iż *Croste*, z którego tenże naśmiewał się z powodu nieszczęśliwey jego miłości, chce się zemścić, albo kosztem życia swoich towarzyszow, chce się zrobić naczelnikiem.

Wiadomo jest, iż półkownik *Pegulu*, który w spisku paryzkim uwolniony został, w *Belfort* na uczynku był schwytany; lecz umknął za pomocą oficera dowodzącego strażą, i równie do spisku należącego. Służąca jedna Pana *d'Argenson* oświadczyła, iż przez 8 dni bawiła w *Oberbruck* dobrach swojego Pana, i że oba nie wyjechali ztamtąd dnia 1 stycznia, kiedy spisek wybuchnął.

Eskadra pod dowództwem Barona *Hamenil*, wypłynęła d. 31 z. m. z *Tulonu*. Admirał przybrał tytuł dowódcy połączoney potęgi morskiey królewskiey na morzu śródziemném; a niektórzy domyślają się, iż eskadra ta, przeznaczona jest, do krążenia przy brzegach hiszpańskich.

Na sessyi izby deputowanych d. 8 b. m. rozbierano niektóre dodatkowe artykuły, i następnie przyjęto *budżet* większością 257 kresek przeciwko 78. Zapytał się potém prezes, kiedy izba nanowo chce się zebrać. Lewa strona żądała sessyi jeszcze dni 8 dla zajęcia się niektóremi petycyami; lecz prawa strona domagała się zakończenia obrad, i swego dokazawszy, wyszła wśród okrzykow: *Niech żyje Król!*

Dnia 13. Dnia 10 b. m. powrócił Król Jmć do tuteyszey stolicy z *St. Cloud*, gdzie 2 miesiące bawił. Nazajutrz były pokoje u dworu. Znaydował się na nich także Xiążę *Talleyrand*.

Dnia 5 b. m. po skończoném badaniu świadkow w *Kolmarze*, jeneralny prokurator przeczytał swoje wnioski przeciwko oskarżonym o knowany spisek w *Belfort*. Namienił o związku karbonarow, o tajemném towarzystwie, o komitecie *dyrygującym*, i tymczasowym rządzie, nie wymieniając atoli członkow jego. Dowodził, iż spisek w *Belfort*, należy do powszechnego spisku; zbijał twierdzenie, jakoby spiskowych namawiano. Oświadczył, iż *Oudin* i *Vieville* przez uczciwość swoję odwrócili niebezpieczeństwo, albo raczey, iż Opatrzność je oddaliła. Zapewnił nareszcie, iż *Tellier*, uczęstnik spisku, a póżniey świadek, nie uydzie zasłużoney kary, bo chociby życia nie stracił, zostanie jednak skazany na więzienie do śmierci.

Listy z *Kolmaru* donoszą, iż w departamencie *Wyższego Renu*, podają do podpisu urzędnikom i obywatelom prośbę o ustanowienie sądow woyskowych i prewotalnych, z powodu iż przy coraz bardziey wzmagającey się liczbie polityczych występkow, zwyczayny bieg sprawiedliwości jest zbyt powolnym.

Ogień we młynie prochowym w *Kolmarze* nie pochodził z podpalenia, lecz zajął się przy robieniu prochu niewiadomo jakim sposobem. Szkoda wynosi blizko 20,000 frankow.

Xiążę bawarski *Karol* przybył d. 31 lipca do *Tuluzy* pod nazwiskiem Hrabiego *Passing*, i nazajutrz wyjechał do *Montpellier*.

Półkownik *Dufay* chce pojedyrkować z deputowanym *Dudon*, który nieprzyzwoicie mowił w izbie o sposobie obchodzenia się z nim w więzieniu.

(z *Kor. Warsz.*) *Dnia* 12. Monitor dzisieyszy zamyka w sobie układ między Francyą a Hiszpanią pod d. 30 kwietnia zawarty, mocą którego pretensye francuzkich poddanych do Hiszpanii, za skonfiskowanie własności prywatney francuzkiey w czasie wojen roku 1793 i 1809, mają bydź zaspokojone depozytem hiszpańskim, czyniącym samego procentu 425,000 frankow, a w ręku rządu francuzkiego będącym. Reszta zaś tego depozytu, który reprezentuje kapitał 8,500,000 frankow, ma bydź wraz z procentami oddana Hiszpanii.

Podług *Dziennika Sporow*, ma bydź na kongresie mowa, aby we Włoszech ustanowić centralną badawczą kommissyą na karbonarow, podług wzoru kommissyi moguńckiey.

Jenerał *Quesada*, podług wiadomości od granic naszych, miał się dobrze obwarować w górach, i ma 1200 piechoty i 200 jazdy; żywność, konie i inne potrzeby wojenne zdobywa na dolinach, a zaatakowany cofa się w góry.

Hiszpanija.

(z *Dostrzegacza Austryackiego.*)

Wychodząca w Tuluzie gazeta pod tytułem *Eccho du midi*, zawiera następujące wiadomości: *Wyjątek z rozkazu dziennego do woyska królewskiego w Katalonii z dnia 27 lipca 1822:* JW. Naczelnie dowodzący *Don Jose Valero* ma ukontentowanie donieść zostającym pod jego rozkazami woyskom o tey przyjemney nowinie, że twierdza *Mequinenza* w królestwie Arragonii (na pograniczu Katalonii), którey 400 ludzi woyska linijowego i ochotników z milicyi narodowey broniło, d. 25 b. m. o godzinie 6 wieczorem przez utworzoną w okolicy tey dywizyą rojalistów, z odwagą i męztwem jakiém się tylko starzy do trudów wojennych nawykli żołnierze odznaczają, *szturmem* zdobytą została. Nakoniec przekona to nieprzyjaciół Króla i wiary, że nic się oprzeć nie zdoła usiłowaniom bagnetów, użytych na obronę dobrey sprawy, i że opieka niebios sprzyjać będzie obronie tronu i ołtarza.

Jeneralny Kwatermistrz:
Filip de Fleires.

W liście z *Barcelony* pod 22 lipca wyrażono: „Więcey jak trzy czwartych części mieszkańców Katalonii oświadczyło się za Królem i dawnieyszą formą rządu. Codziennie zachodzą krwawe utarczki między obiema partyami. Dywizya Pereny doznała temi dniami w okolicach *Tremp* zupełney klęski, a dywizye dowództwa *Albornos* i *Torrijos*, które przyśpieszonym pochodem ku *Seo* postępowały, przymuszone zostały także przez rojalistow, cofnąć się do *Manresa*, gdzie się dotąd znaydują. Dwa razy już rozbita dywizya *Milansa*, po nowém zebraniu się i otrzymaniu posiłków, miała wczora znowu rozprawę z oddziałem rojalistów. Wypadek jeszcze niewiadomy; to zaś pewna, że *Milans* żądał prędkiey pomocy z *Mataro*.“

W drugim liście z *Barcellony* w teyże dacie, wyrażono:

„Kochany Przyjacielu! zapewne wiesz już o powodzeniach rojalistów, które chociaż przewyższają podobieństwo, są jednak rzeczywiste. Pomimo tego, że gazety nasze dokładają wszelkiey usilności w przeistaczaniu lub zatajeniu prawdy, jednakże zawsze się ona na końcu wyjawia.“

„Czytałem sam list z Madrytu, wystawujący przerażenie liberalistów z powodu powstania w Katalonii, Nawarrze, Galicyi, Estremadurze i Arragonii, i prawie we wszystkich prowincyach monarchii. W *Badajoz*, w *Bilbao*, w *Jaen*, w *Oviedo* i w okolicach *Barcelony* pozrzucali rojaliście kamienie konstytucyyne. Jenerał *Albuquerque* stoi na czele woysk królewskich w Estremadurze, Arragonija liczy już piętnaście tysięcy ludzi na obronę dobrey sprawy.“

(1)

„W chwili tey drukują w domu naszego naczelnika politycznego tysiące exemplarzy piosnek francuzkich na pochwałę systematu konstytucyynego, i mają bydź rozrzucone po wioskach nad granicą francuzką."

Podług doniesień gazet paryzkich z Madrytu pod 29 lipca, Królowi Jmci podczas ostatniey przejażdżki jego służyła za eskortę, nie milicya, ale jazda linijowa. *Calatrava* i *Lopez-Bannos* oczekiwani byli w Madrycie: pierwszy dla wymówienia się od ministeryum spraw wewnętrznych, a drugi dla przyjęcia ministeryum woyny. Podług gazety *de France*, *Lopez Bannos* jeździ w sześciokonnym pojeździe otoczony od 30 jeźdzców.

Bankier *Beltran de Lis*, jeden z pomiędzy nayzapaleńszych członków stanów Kortez, mianowany został, na mieyscu margrabiego *Santa Cruz*, pierwszym alcaldem madryckim.

List z Barcelony pod 27 lipca donosi, że właściciel okrętu *St. Joseph*, którego z obawy żółtey gorączki w tameczným łazarecie umieszczono, został już wypuszczony, albowiem nie miał żółtey gorączki, ale tylko żółtaczkę.

Gazety paryzkie z dnia 10 t. m. nie zawierają późnieyszych wiadomości z *Madrytu* jak z dnia 29 lipca. Uwięzienia i wygnania, pomimo zachwalonego umiarkowania liberalistow, należały jeszcze ciągle do porządku dziennego. Podobnego losu doznało w ostatnich czasach naywięcey znakomitych duchownych i oficerów.

Jedna z umiarkowańszych gazet madryckich, *Imparcial*, chociaż, jak i wszystkie tameczne, w duchu rewolucyynym pisana, przestała w tych dniach wychodzić, ponieważ wydawcy tey gazety narażeni byli ciągle na naywiększe obelgi i pogróżki *Exaltowanych*, przeciw którym w żadnym urzędzie obrony nie znaydowali. Z podobnychże pobudek przestała wychodzić i gazeta *Cenzor*.

Znajomy jenerał *Elio*, który od czasu wybuchnienia rewolucyi hiszpańskiey uwięziony jest w *Walencyi*, przesłał do Króla prośbę, uskarżając się na niesłychane okrucieństwa, jakich od nieprzyjacioł i prześladowców swoich doznaje.

Podług dekretu umieszczonego w gazecie rządowey madryckiey z dnia 29 lipca, *naród hiszpański* ma naprzyszłość utrzymywać przy dworach zagranicznych 13 następujących legacyy: 1) W *Berlinie*, sprawujący interessa, z pensyą 80,000 realów; 2) w *Dreźnie*, sprawujący interessa, z takąż pensyą; 3) w *Konstantynopolu*, sprawujący interessa z takąż pensyą; 4) w *Kopenhadze*, sprawujący interessa, z takąż pensyą; 5) w *Lisbonie*, poseł z pensyą 200,000 realów; 6) w *Londynie*, poseł z pensyą 360,000 realów; 7) w *Niderlandach*, sprawujący interessa z pensyą 100,000 realów; 8) w *Paryżu*, poseł z pensyą 300,000 realów; 9) w *Petersburgu*, sprawujący interessa z pensyą 100,000 realów; 10) w *Rzymie*, poseł z pensyą 160,000 realów; 11) w *Sztokolmie*, sprawujący interessa z pensyą 80,000 realów; 12) w *Washingtonie*, poseł z pensyą 220,000 realów; 13) w *Wiedniu*, sprawujący interessa z pensyą 100,000 realow. Liczba sekretarzów legacyy w ogóle ma wynosić szesnastu. Konsulaty jeneralne mają się znaydować w *Alexandryi* (w Egipcie), *Algierze*, *Trypolu*, *Tunecie*, *Tangierze*, *Smirnie*, *Rio-Janeiro*, *Genui*, *Hamburgu* i *Neapolu*. Prócz tego ma bydź ustanowionych 16 konsulów i 16 vice-konsulów w różnych innych portach.

Budżet od 1 lipca 1822 do dnia ostatniego czerwca 1823 ustanowiony został przez Króla i Kortezów w sposobie następującym: Lista cywilna 45,212,000 realów, Kortezy 5,522,365; ministeryum stanu 5,760,917; ministeryum spraw wewnętrznych 32,448,020, osad czyli koloniy 941,465, łaski i sprawiedliwości 16,897,899, skarbu 148,894,079, woyny 328,633,938, marynarki 80,502,590, w ogóle 664,813,428. Podatek bezpośredni i pośredni wynosi z takiegoż przeciągu czasu około 600 milionów realów; jednakże jest prawie niepodobieństwem wybierać go w tych prowincyach gdzie się powstanie rozszerzyło, a mianowicie w Katalonii, która dawniey była wielkiém źródłem pomocy dla rządu. Wiele też innych prowincyy zbrania się ciągle płacić podatków bezpośrednich, które nie były we zwyczaju, mianowicie w Nawarrze i Biskayi. W całey zaś Hiszpanii panuje wielki niedostatek gotowych pieniędzy.

Gazety madryckie podają następujące wyszczególnienie woysk, które pod Pireneami jedne przeciw drugim stoją, albo też wkrótce stanąć mają. W okolicach *Perpignan* 17,000 piechoty, 3000 jazdy, 24 armat z potrzebną liczbą żołnierzy; między *Tuluzą* i *Bajonną* 10 do 12 tysięcy ludzi, w *Bajonnie* samey tylko mała załoga z 1000 piechoty, 100 jazdy, 300 artylerzystów, 1 kompanija robotników, i 1 kompanija pociągowa; do tych przybyło niedawno 460 artylerzystów zewnątrz, ale bez armat, których 24 późniey nadeydzie, gdyż w *Bajonnie* znaydują się tylko ciężkie działa. Czynnie jednak pracują w zbrojowni. Przeciwkordon (hiszpański) ma bydź doprowadzony do 40,000 ludzi z 32 działami, a oprócz tego ma stanąć na odwodzie 20,000 w Katalonii. Tym końcem 15 półków milicyi narodowey powołano do służby czynney, i ciągną już ku Pireneom; parki też artyleryi z *Sewili* i *Segowii* wyruszyły już z mieysca. Dla pomnożenia środków pieniężnych, Kortezy, jeszcze przed zamknieniem swego posiedzenia, uchwaliły między innemi pożyczkę 20 milionów realów, którą na duchowieństwo nałożyły.

TURCYA.

(z *Gaz. Warsz.*) *Stambuł*, *dnia* 18 *lipca*. Z powodu niedostatku pieniędzy, jakiego doznają nowi Xiążęta Multan i Wołoszczyzny, Porta dała każdemu z nich zwyczayne podarunki, oraz 100,000 piastrów.

Hospodarowie *Ghika* i *Stourdza* przyjęci zostali d. 12 od Reis Effendego z wielką uprzeymością. Czapki oznaczające godność Hospodarow, odbiorą dopiero w *Sylistryi*. *Barbutschan Vakaresko* mianowany został kaymakanem nowego Xiążęcia Wołoszczyzny, a *Michaelesko*, kaymakanem Xięcia Multan. Wyjechał razem z nimi Kapidzi Basza z firmanem Sułtana, nakazującym zupełne wyyście woyska tureckiego z obu Xięztw.

Tatar od *Churszyda* Baszy przysłany, przywiózł wiadomość o cofnieniu się Greków. *Churszyd* prosił o firman zabraniający woysku jego brania niewolników.

Rozchodzi się pogłoska o 3 miesięcznem zawieszeniu broni między Persami a woyskiem tureckiém.

Podług rozkazu W. Sułtana, długi zmarłego kapitana *Baszy*, mają bydź ze skarbu krajowego zapłacone.

NIDERLANDY.

(z *Gaz. Warsz.*) *Bruxella*, *dnia* 8 *sierpnia*. Onegday przybył tu Królewic szwedzki, i stanął u matki swojey.

W *Noordeloos*, w południowey Hollandyi, pewna kobieta porodziła d. 3 b. m. o godzinie 6 zrana syna, o trzecy z południa dwie córki, a w godzinę potém, znowu drugiego syna. Wszystkie te dzieci są zdrowe.

Dnia 12. Królewic szwedzki wyjechał ztąd wczora na powrót do *Akwisgranu*.

Xiążę *Canino* (syn *Lucyana Bonapartego*) wyjedzie ztąd jutro z małżonką swoją do *Rzymu*.

Dnia 16. Wczora wieczorem przybył tu goniec gabinetowy angielski z *Londynu*. Udał się spiesznie z listami do Xiążęcia *Wellingtona*, który w kilka godzin potém wyjechał jak nayprędzey napowrót do Anglii, nie obeyrzawszy twierdz naszych, co było celem podróży jego.

SZWECYA.

(z *Gaz. Warsz.*) *Sztokolm*, *dnia* 6 *sierpnia*. Niespodziewamy się powrótu Królewica naszego, chyba w końcu listopada, ma on także zwiedzić Włochy.

Przybył tu z Rossyi Hrabia *Potocki* Adjutant N. Cesarza Jmci *Alexandra*.

Wolno drukować F. N. Golański Czł. Kom. Cenz. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi.

Wilno dnia 25 Sierpnia Roku 1822 v. s.

Sąd Exdywizorski.

1. *Sąd Taxatorsko Exdywizorski w dobrach JW. Wincentego Bielikowicza Marszałka brasławskiego i kawalera, Kozaczyna zwanych, w powiecie brasławskim położonych, za remissą Sądu Głównego Wileńskiego odbywający się; od dnia pierwszego augusta idącego roku jako terminu wyrokiem pierwszo zjazdowym na kontynuacyą konkursowego dzieła oznaczonego, zaymując się ułatwieniem poruczonych czynności, całą sprawę w dniu siódmym septembra teraźnieyszego 1822 roku wziąść do namowy zadeterminował; przed jakowym terminem ażeby mający pretensye do funduszu Marszałka Bielikowicza rególować się mogące, takowe pod obawą amissyi udowodnili przez niniejszą awizacyą ostrzega. Prezes Grodu Zawil. i Exdywizyi Ignacy Chodźko. Prezydent Grodzki Powiatu upitskiego i Exdywizor Stanisław Bitowtt. Pisarz Grodzki Wiłkomir. i Exdywizor Józef Hoppen.*

A r e n d a.

2 *Od Mieskiey Wileńskiey Policyi ogłasza się: że w dniach 11go 12go i 13 następującego 7bra mca teraźnieyszego roku będzie się odbywać publiczna licytacya na wzięcie w jednoroczną arędowną tenutę dwóch domow, od 29go tegoż 7bra mca, jako to połowę Szlachcica Rewkowskiego i całego Starozakonnego Szai Abramowicza Cypki położenie mających pierwszy przeciw placu paradnego mieysca pod N. 208 i drugi na ulicy Jatkowey pod N. 238 z tym, ażeby żądający jawili się do Mieyskiey Wileńskiey Policyi na wyż oznaczone termina. Augusta 18 dnia 1822 roku.*

Jan Terpiłowski Inspektor.

Tytularny Sowietnik Hutowicz.

Uwiadomienie o instrumentach optycznych.

2. *Niżey podpisany, odwiedzając pierwszy raz tuteysze miasto, ma honor uwiadomić Szanowną publiczność, iż robi i przedaje wszelkiego gatunku instrumenta optyczne i matematyczne. Tenże poleca znaydujące się w składzie swoim: 1) Różne gatunki lornetek i okularów zastosowanych do każdego wzroku, tak nazwanych konserwów ze szkła koronnego i flintowego, szlifowanych podług prawideł optyki, oraz dla osób krotki wzrok mających tak, że w dalekiey odległości widzieć i czytać mogą, oraz takie za pomocą których z blizka i z daleka wyraźnie widzieć można; wszystkie zaś te szkła w naynowszym kształcie. 2) Wielkie perspektywy i lunety. 3) Mikroskopy składane, oraz mikroskopy słoneczne ze wszelkiem jakie bydź może powększaniem. 4) Rozmaite perspektywy. 5) Wszelkiego gatunku pryzma i szkła ostrokręgowe. 6) Zwierciadła palne i wklęsłe, cylindrowe i fasettowe, czarne i białe miniaturowe, które i do rysowania służyć mogą. 7) Camera obscura, za pomocą których rysować można widoki zaymujące cztéry mile kwadratowe. 8) Laterna mogica, które małe figury na szkle malowane, na białey ścianie w wielkości przyrodzony wystawują. Przy tém różne gatunki szkieł optycznych, oraz nowowynalezionych szkieł do strzelania do tarczy; różne gatunki globów niebieskich i ziemskich dla uczącey się młodzi; różne instrumenta magiczne i magnetyczne; wagi wodne i inne. Nadto znaydują się u niżey podpisanego różne gatunki mikroskopów botanicznych, oraz prawdziwe ankielskie i bawarskie większe i mnieysze perspektywy achromatyczne i teleskopy. Również u tegoż można dostać nowego gatunku machin do dobywania ognia czyli zapalania świecy, które niepotrzebują żadnych innych materyałów, a dla gruntowności roboty swojey, reperacyi nie potrzebują; wielka dogodność mieć w każdym czasie za jednym tylko pociśnieniem świecę zapaloną, uniknienie oddychania podczas snu szkodliwym wyziewem świec nocnych, wolne od kosztów utrzymywanie tey machiny, oraz wypływające z niey oszczędzenie świec nocnych, są dostateczną zaletą do upowszechnienia jey użycia. Rzeczy te tak ogółem jakó i pojedyńczo przedają się, i każdy kupujący wybierać je może podług upodobania. Nakoniec niżey podpisany przyymuje za umiarkowaną cenę wszelką reparacyą podobnych rzeczy, i zapewniając prędką swą usłużność uprasza o łaskawe nawiedzenie, gdyż pobyt jego jest krótki. Skład móy jest w domu Michela Zetele na przeciw Obwachtu.*

W. H. Reichenbach, *Optyk i Mechanik.*

Towarzystwo Dobroczynności Wileńskie.

Wydział 1szy Towarzystwa Dobroczynności Wileńskiego, ze względu na niedostatek kassy, oraz na to, żeby dobroczynna pomoc dla cierpiącey ludzkości nie została przerwaną, poruczył Podskarbiemu Towarzystwa: 1) uczynić odezwę do Szanownych Członków tegoż Towarzystwa, którzy zapisaney przez siebie coroczney ofiary jeszcze do kassy nie wnieśli, ażeby to uskutecznić raczyli; 2) żądać także, od kogo należy, ażeby zaległe procenta od kapitałów Towarzystwa w jak naykrótszym czasie wniesione zostały.

Podskarbi *Maciey Szulc.*

L o t e r y a.

Siostry Miłosierdzia wychowania Sierot domu Dzieciątka Jezus, pragnąc okazać nayczulszą wdzięczność Nayjaśnieyszey Monarchini Maryi Teodorownie, za troskliwą Jey Opiekę kazali wychowywającym się sierotom dziewczętom wyszyć haftowaną suknią; i takowa była ofiarowaną dla Nayjaśnieyszey Monarchini, która wynadgradzając takową ofiarę, raczyła przesłać rubli 1,500 i zwracając na powrot suknią rozkazać, ażeby była obruconą na zysk utrzymania sierot. Suknia ta wypuszcza się na loteryą w cenie czerwonych złotych 100. Bilet po dukacie jednym, biletow można dostać w ma-

gazynie JP. Kopscha na ulicy Niemieckiey i w xięgarni JP. Moritza na ulicy wielkiey.

Uwiadomienie.

3. *Rząd Cesarskiego Uniwersytetu Wileńskiego, podaje do wiadomości, że szkoła Iłłuksztańska w powiecie Jakobsztatskim przez zgromadzenie XX. Missyonarzów utrzymywana, z przyczyny nie wygodnego i trudnego pomieszczenia jey, dotąd w klasztorze, od dnia 1go września roku idącego 1822 utrzymywać się będzie o dwóch tylko niższych klassach, to jest: pierwszey i drugiey, pod dwoma nauczycielami i dawać się będą języki Rossyyski i Niemiecki, dopóki nie zostaną dokończone nowo założone mury szkolne.*

W zastępstwie Sekretarza: Antoni Potocki

3. *Na skutek dekretu Remissyynego Ziem. Oszmiań. Sąd Taxatorsko Exdywizorski z niżey wyrażonych osob złożony po uprzedzonym pierwszozjazdowym dnia 2 maja roku teraźnieyszego 1822 zapadłym wyroku, powtórnie do majątku Proniun w Pcie OszmiańsktM sytuowanego, dziedzictwa W. Stanisława Łokuciewskiego b. Sędziego Gran. Oszm. należnego, w dniu 16 idącego miesiąca augusta przybywszy, zajął się rozbiorem pretensyow kredytorskich i całkowitą sprawę od daty zjazdu w przeciągu trzech tygodni wziąść w namowę udecydować: a przeto o takowym swym postanowieniu wszystkich Sędziego Łokuciewskiego wierzycieli i samega debitora jako dopiero nieobecnego, przez trzykrotną ninieyszą awizacyą zawiadamia, i że w razie niestanności którego z kredytorów amissyą wskaże, ostrzega. Datt roku 1822 mca augusta 16 dnia.*

Józef Bukaty Sędzia Ziemski Ptu Oszmiań. Exdywiz. Prezyd. Jakób Jankowski Sędzia Grodzki Ptu Oszmiań Exdyw. Pisarz Grodzki Oszmiań. Kazimierz Gryff Swieboda.

Regent Piotr Stankiewicz.

Obwieszczenie.

3. *Andrzey Bobrowicz Prezydent Grodzki Zawileyski, Bonifacy Wińcza powiatu brasławskiego i Adam Zapasnik powiatu wileńskiego Sędziowie Grodzcy.*

Oznaymujemy tym naszym obwieszczym listem JWJP. Antoniemu Prozorowi Wojew. Witebskiemu i kawalerowi, oraz JWW. Hipolitowi Wołkowi b. Prezesowi granicznemu appelacyynemu wileńskiemu, Maurycemu Prozorowi Generał. woysk polskich, Michałowi Tyszkiewiczowi Pułkownikowi woysk polskich i kawalerowi, Józefowi Łopacińskiemu Rotmistrzowi kawaleryi polskiey, tudzież dalszym wierzycielom, debitorom i pretensorom JW. Prozora: iż dla złożenia Sądu exdywizorskiego na skutek remissy i rezolucyow Sądu Głównego wileńskiego 2go departamentu celem usatysfakcyonowania kredytorow JW. Antoniego Prozora do majątku Mazuryszek w powiecie wileńskim położonego, za cztery niedziele od daty ninieyszey; to jest dnia 25 sierpnia tego 1822 roku zjedziemy, w jakowym terminie aby strony ze wszelką gotowością przystępowały, pod warunkiem amissyi, zastrzegamy.

Roku 1822 lipca 29 dnia Woźny świadczę iż kopiie tego obwieszczenia z polecenia WW. Andrzeja Bobrowicza Prezydenta Grodzkiego zawileyskiego, Bonifacego Wińczy powiatu brasławskiego i Adama Zapasnika powiatu wileńskiego Sędziow Grodzkich, JW. Antoniemu Prozorowi Wojewodz. witebskiemu i kawalerowi, Hipolitowi Wołkowi b. Prezesowi Granicznemu appelacyynemu wileńskiemu, Maurycemu Prozorowi Generał. woysk polskich, Michałowi Tyszkiewiczowi Pułkownikowi woysk polskich i kawalerowi, Józefowi Łopacińskiemu Rotmistrzowi kawaleryi polskiey, tudzież dalszym wierzycielom, debitorom i pretensorom w majątku Mazuryszkach w powiecie wileńskim podałem i o terminie zjazdu Sądu Exdywizorskiego oznaymiłem.

Wincenty Koreywa Woźny powiatu Wileń.

Roku 1822 miesiąca sierpnia 10 dnia. Przed aktami grodzkiemi powiatu wileńskiego obecnie stanąwszy Woźny w górze wyrażony tę rellacyą podanego obwieszczenia zeznał.

Przyjąłem Grodzki powiatu wileńskiego Regent Kazimierz Dauksza.

Roku 1822 miesiąca sierpnia 18 dnia Redakcya może umieścić do Gazet Kuryera Litewskiego, poświadczam: Michał Sawicki Prezydent Ziemski Powiatu Wileńskiego.

O prenumeracie na dzieło pod tytułem:

Nauka Łowiectwa we 2 tomach in 8vo. *Tom* 1wszy zawiera w sobie: Opis wszelkiego gatunku psów do pola używanych, ich początkowe hodowanie, układanie, i leczenie; wyszczególnienie narzędzi pod nazwiskiem broni myśliwskiey używanych, a szczególnie ognistey. Wyłożenie zasad doskonałości myśliwskiey i dobrego strzelania.

Tom 2gi Historya naturalna zwierząt ssących i ptaków, mianowicie polowanie na zwierzęta zalecające się dobrocią pokarmu, i innemi pożytkami, lub ze szkodliwości w gospodarstwie znajome; terminologija potrzebnieyszych wyrazów myśliwskich i t. p.

Tom 1wszy w druku, wyydzie ostatnich d. października r. b. Tom 2gi wyydzie niebawjąc po wydrukowaniu 1go. Każdy prenumerator odbierze dzieło u swego kollektora. Cena exemplarza srebrem 1 r. 50 kop. Biletów prenumeracyynych dostać można, w *Wilnie* w xięgarni uniwersyteckiey; w xięgarni Pana Morica i w Redakcyi Kuryera Litewskiego. W *Warszawie*, w xięgarni Zawadzkiego i Węckiego.

Uwiadomienie.

3. Nauczyciel Litewsko-Wileńskiego Gimnazyum W. JP. Julian Suchodolski, wydaje dzieło jeograficzne, z przedmiotu swojego w kraju naszym pierwsze; mianowicie: *Opisanie Oceanki*, czyli piątey części świata, podług *P. Malte-Brun*, zastosowane do użycia powszechnego; jakowe dzieło już się drukuje i ukończone ma bydź w ciągu bieżącego roku. W celu przyśpieszenia wydania tego ważnego dzieła, ogłasza się prenumerata. Cena exemplarza po złotych pięć. Biletów dostać można w Wilnie u Nauczyciela szkoły wzajemnego uczenia W. JP. Daniela Szulca, od którego za wyyściem z druku, exemplarze nayakuratniey dostawione będą.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 22 sierpnia: rubel srebrny 3 rub. 77¼ kop., czerwony złoty nowy r. 11 kop. 70, stary r. 11 kop. 50, imperyał r. 36 kop. 65.

Wyjeżdżają za granicę.

1. *Do różnych miast Królestwa Pruskiego Wileński Obywatel Starozakonny Leyzer Hirszowicz Bryzowicz na miesięcy dziesięć, w interessie odbierania długow.*

	Czas obserwacyi		*Wysokość Barom.*			*Wys. Ther. Reau.*		*Wiatry.*	*Odmiana w powiet.*
Obserwacye meteorologiczne.	dnia 23	średnia	27 cal.	8.2	lin.	+ 12,5	stopni	Połud. Zachodni	Pochmurno
	dnia 24	średnia	27 —	10.1	—	+ 11,08	— —	Połud. Zachodni	Pochmurno
	dnia 25	godz. 5	27 —	11.0	—	+ 10.	— —	Połud. Zachodni	Pochmurno